

## ЎЗБЕКИСТОН ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ВА ГЕНДЕР РИВОЖЛАНИШНИНГ АСОСИЙ КЎРСАТКИЧЛАРИ

Н.Р.Аннаева – мустақил тадқиқотчи

Урганч давлат университети

**Таянч сўзлар:** гендер бюджети, гендер таълими, замонавий оила концепцияси, эркак ёки ўғил бола аёлга ёрдам бермаслиги гендер таълими, тарихий трансформация, инсонийлаштириш, услублар типологияси, буюк ота-оналар инқилоби, замонавий оилавий кадрларни шакллантириш, оилавий муносабатлар.

**Ключевые слова:** гендерный бюджет, гендерное образование, современная концепция семьи, мужская или женская неспособность помочь женщине гендерное образование, историческая трансформация, гуманизация, типология стилей, великая родительская революция, формирование современных семейных ценностей, семейные отношения.

**Key words:** gender budget, gender education, modern family concept, male or female failure to help woman gender education, historical transformation, humanization, typology of styles, great parent revolution, formation of modern family values, family relations.

Гендер тенглиги стратегиясини амалга ошириш Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Тараққиёт Дастури-нинг асосий мақсадларидан биридир. Ташкилот 2030 йилгача Барқарор ривожланиш кун тартиби мақсадларига эришиш, шунингдек, гендер тенглиги учун аёллар имкониятларини кенгайтириш муҳимлигини тан олади. БМТ ўзининг барча фаолиятида гендер тенглиги тамойилини ҳисобга олади. 2020 йил июнь ойида БМТ мамлакат дастурини амалга ошириш, шериклик муносабатларини шакллантириш, адвокатлик, инсон ресурсларини бошқариш ва тенг имкониятлар тизимида маълум стандартларга риоя қилиш муносабати билан Гендер тенглиги бўйича СИЛВЕР сертификатини олди. Ўзбекистонда гендер тенглиги ва аёлларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш, хусусан, аёлларга қарорлар қабул қилишда иштирок этиш, меҳнат бозорида рақобатбардорликни ошириш ва гендер асосидаги зўравонликка биргаликда қарши курашиш бўйича мажбуриятларни амалга оширишни қўллаб-қувватлаш тобора устувор аҳамият касб этмоқда. Ўзбекистоннинг меҳнат органларида ходимларни қисқартириш муносабати билан ишини йўқотган ходимлар рўйхатга олинган ва рақамларнинг долалат беришича, ишдан бўшатилган хотин-қизлар сони ишдан бўшатилган эркаклар сонидан кўпдир. Хотин-қизлар меҳнат органларида рўйхатга олинганлар, иш қидираётганлар орасида ва умумтаълим мактабларини, касб-хунар ўқув юртлари ва олий ўқув юртларини тугатганидан сўнг ишга жойлашмаганлар орасида кўпчиликни ташкил этади [2].

Бугунги кунга келиб Ўзбекистон гендер тенглигини таъминлашда сезиларли ютуқларга эришди. 2019 йилги Инсон тараққиёти ҳисоботида кўра, Ўзбекистон 189 давлат орасида 50-ўринни эгаллади, бу эса Ўзбекистонни инсоният тараққиёти даражаси энг юқори бўлган давлатлардан бирига айлантиради. Ўзбекистон гендер тенглиги ва гендер ривожланишнинг асосий кўрсаткичлари бўйича ҳам етакчи ўринни эгаллайди: аёллар учун гендер ривожланиш индекси (ГРИ) эркакларникига нисбатан 0,795 ни ташкил этади, бу аёллар ва эркаклар ўртасидаги тенглик юқори даражасини кўрсатади (гендер ривожланишнинг умумий индекси) - 1006). Шу билан бирга, сўнгги бир неча йил ичида Ўзбекистонда гендер тенгсизлик индекси барқарор равишда 2000 йилдаги 0,405 дан 2017 йилда 0,197 гача пасайиб, Еропа ва Марказий Осиёдаги ўртача кўрсаткичдан (0,279) пастроқни ташкил этди. Жаҳон Иқтисодий Форуми томонидан ишлаб чиқилган Глобал Гендер Тенгсизлик Индекси гендер тенглигининг яна бир кўрсаткичи бўлиб, у қуйидаги асосий тоифаларни ўлчайди: иқтисодий иштирок ва имкониятлар, таълим, соғлиқ ва ҳаёт, сиёсий ҳуқуқлар ва имкониятлар. 2020 йилда 0,710 балл тўплаган Ўзбекистон 157 давлат орасида 72-ўринни эгаллади.

Ўзбекистон гендер тенглиги соҳасидаги қатор халқаро ҳужжатларга қўшилди ва ратификация қилинди. Аёлларга нисбатан камситишнинг барча шаклларида барҳам бериш тўғрисидаги конвенция,

Пекин декларацияси ва ҳаракат платформаси (Пекин +25), Аёлларнинг сиёсий ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенция, турмуш қурганларнинг фуқаролиги тўғрисидаги конвенция шулар жумласидандир. Шунингдек, мамлакатда Ўзбекистонда гендер тенглигига эришишга қаратилган ҳуқуқлар, ҳуқуқий қўллаб-қувватлаш, ҳаракат режалари ва дастурларини қафолатловчи тегишли меъёрий-ҳуқуқий ва сиёсий база ишлаб чиқилган. Масалан, 2006-2016 йилларга мўлжалланган Гендер тенглиги стратегияси, 2030 йилгача оила ва гендер сиёсати концепцияси шулар жумласидандир.

Ўзбекистон статистикаси: давлат хизматчиларининг асосий қисмини ташкил этувчи аёллар юқори бошқарув лавозимларини эгаллашлари эҳтимоли камроқ. Аёлларнинг парламентдаги вакиллиги: Мажлис (қуйи палата) – 27,4 фоиз (2018), Сенат – 10,2 фоиз (2018). 2019–2020 ўқув йили бошидаги ОТМнинг талабалар тўғрисидаги маълумотларига эътибор қаратадиган бўлсак, бу соҳада ижобий кўрсаткичлар қайд этилганини кузатишимиз мумкин. Республика бўйича олий таълимдаги талабаларнинг умумий сони 440991 нафарни ташкил этган бўлиб, шундан 202537 нафарини (46 фоиз) хотин-қизлар ташкил этди. Ваҳоланки, 2014–2015 ўқув йилида бу кўрсаткич 38 фоизни ташкил этган эди. Вилоятлар кесимида кузатадиган бўлсак, хотин-қизлар улуши Навоий вилоятида – 60 фоиздан, Сирдарё вилоятида – 56 фоиздан, Сурхондарё вилоятида – 55 фоиздан кўпроқни, Хоразм ва Фарғона вилоятларида эса 54 фоизни ташкил этмоқда [2].

Аёлларнинг меҳнат бозоридаги иштироки эркакларникига қараганда анча тенг эмас. 2018 йилда хотин-қизларнинг бандлик даражаси жами аҳолининг 64,8 фоизини ташкил этди. Аёллар эркакларникига қараганда камроқ маош олади. Аёллар эркаклар иш ҳақининг ўртача 68,6 фоизини олади (2018 йил). Кичик ва ўрта бизнеснинг 42,2 фоизини аёллар бошқаради. Ўзбекистонда аёлларга нисбатан оилавий зўравонликнинг тарқалиши бўйича ўтказилган тадқиқотга кўра, турмуш ўртоғи бўлган 18-75 ёшдаги аёлларнинг 17 фоизи умри давомида жисмоний ёки жинсий зўравонликка учраган, 21 фоизи (5 дан 1 нафари) психологик зўравонликка дучор бўлган. 2018 йилда инкироз марказларида рўйхатга олинган барча мурожаатларнинг 60 фоизи аёлларга нисбатан зўравонлик билан боғлиқ. Маълум бўладики, бизда гендер таълими етишмаяпти. Шу боисдан ҳам мамлакатимизда расмий равишда норматив-ҳуқуқий база мавжуд ва бу йўналишда муайян чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Бироқ, гендер тенгсизлигининг барча кўрсаткичлари бажарилмайди. Уларнинг аксарияти зўравонликка қарши кураш билан боғлиқ. Бизда гендер таълими етишмаяпти. Энди вазият ёмонлашди. Чунки бу ҳолат коронавирус пандемияси шароитида, карантин шароитида оиладаги зўравонликнинг кучайиши билан боғлиқ ҳолда яққол намоён бўлмоқда. Болалар ва аёлларга нисбатан зўравонлик кўпайди. Баъзан ҳамият бу ҳаракатларини аъёнлар билан оқламакчи. “Эринг уришса, демек

сени севади” деганларидек. Бундай салбий тасаввурлардан халос бўлиш долзарб аҳамиятга эга. Бунда оммавий ахборот воситаларининг ўрни алоҳида эканлигини таъкидлаш лозим. Патриархал жамиятда кўпинча “аёлларнинг ўзлари” айбдор бўлади. Гендер таълими фақат аёллар ва эркаклар билан чегараланмайди. Ўзбекистон умумтаълим мактабларининг бошлангич синфлари дарсликларини гендер ақидалар мавжудлигини аниқлаш нуктаи - назаридан ўтказилган гендер экспертизаси давомида аниқландики, дарсликларда тилга олинган 56 та касбдан фақат 9таси аёлларга тааллуқли экан. Бунда “аёллар” касбларига кам соҳалар киритилган, хусусан: таълим соҳасида - ўқитувчи, кутубхоначи, тарбиячи; тиббиёт соҳасида - ҳамшира, провизор; ишчи касбларида - тикувчи ва кашта тикувчи; қишлоқ хўжалиги соҳалари орасида - сут соғувчи ва пахта терувчи (табиийки, қўлда пахта терувчи) [3].

Ҳозирги кунда гендер бюджети ҳақида тез-тез тилга олинади. Бу аёллар алоҳида, эркаклар алоҳида молиялаштирилиши керак дегани эмас. Масалан, йўл қурилиши жараёнида ногиронлар аравачасидагилар учун йўлакнинг қурилиши, махсус мослаштирилган тўхташ жойларининг очилиши гендер сезгирлигини кўрсатади. Бюджетни тақсимлашда ижтимоий омиллари ҳисобга олиш керак. Кўп одамлар гендер бюджетини эркаклар ва аёллар учун алоҳида молиялаштириш деб тушунишади. Гендер таълимига замонавий оила концепциясини жорий этиш зарур. Эркак киши уй юмушларини бажаришдан уялмаслиги керак. Аёл ва қизлар “Менга ёрдам беринг” сўзини луғатдан олиб ташлашлари керак. Эркак ёки ўғил бола аёлга ёрдам бермаслиги керак, улар фақат масъулиятни тақсимлашлари керак. Идишларни ювиш ва болани сувга чўмилтириш унинг учун одатий ҳол бўлиши керак. Бу каби масалалар гендер таълими билан чамбарчас боғлиқ. “Эркаклик моҳияти: тарихий трансформация” мавзусининг бирмунча тўлиқ баёни Э.Бадэнтер ишларида келтирилган. У эркакларни “инсонийлаштириш” жараёнини ишончли кўрсатиб бера олган. Эркаклар ҳаёт услублари типологиясини асослагани ҳолда, у “майиб” эркак типини энг кенг тарқалган тур, деб белгилайди. Шунингдек, у мазкур катъий гендер ролларини “буюк ота-оналар инқилоби” томон йўналтирилган гуманистик ҳаракат орқали бартараф этишнинг истиқболли йўналишларини тақлиф этади [4].

Ҳозир одамлар қадимий анъаналарга қайтиш ёки замонавий оилавий қадриятларни шакллантириш ҳақида ўйлашади. Ўзбек жамияти гендерга нисбатан сезгир бўлган. Бу бизнинг “синглимиз” деган сўзлардан ҳам маълум. Бу оилавий муносабатлар бошқа халқлар, миллат учун ҳам намуна бўла олади десак янглишмаган бўламиз. Аёл бир қўли билан бешикни, бир қўли билан дунёни тебратади. Бу гендер сезгирлигини англатади.

Ҳозирги бозор муносабатлари шаротида биз энг муҳим қадриятларни унутиб қўйдик ва “уят”, “ўғирлаш” каби энг паст қадриятларни келтириб чиқардик. Шунинг учун, тўғри етказиб бериш учун замонавий гендер сиёсати эски анъанани янгидан бойитиши керак. Бизга ўзаро ярашиш керак, жанжал қилишнинг ҳожати йўқ. Бу собиқ совет давридаги барча “олижаноб фазилатлар” миллий қадриятларимизни йўқ қилишга қаратилган эди. Оқибатда биз оилавий қадриятларни йўқотдик. Кейин “Совет тузуми оила институтимизни барбод қилди”, деб ўқидик. У болаларни она ва отасидан ажратди. У болалар боғчаларини яратди. 2 ойликдан бошлаб чақалоқлар давлат қарамоғига берилиши мумкин эди. Давлат ота-онасини ишга юбориб, ўғлини коммунист

қилиб тарбиялаган. Пенсияга чиқишга эътирозимиз йўқ. Ваҳоланки, “ота-она ташвишга тушмасин, давлат пенсия беради” деган тушунчага асосланган эди. Ўша пайтда ёлғиз оналар институти ҳам пайдо бўлган. Ёлғиз оналар қаҳрамонга айланишди. Анъанавий қадриятларнинг “тури” ва тушунчаси бузила бошлади. Бугунги кунда аёллар ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишга ҳаракат қилмоқдалар. Лекин биринчи навбатда биз ўз ҳуқуқларингизни қандай ҳимоя қилишни билишимиз керак. Биз ўз бурчимизни унутмаслигимиз керак. Чунки энди бу муаммага айланди. У аёллар ва ёшларнинг ҳақ-ҳуқуқларини билади, лекин жавобгарликдан қочади. Мисол учун, агар аёл раҳбар бўлишни танласа, у эркакдан уч баробар кўпроқ талабчан бўлади. Чунки аёллар табиатан рақобатчи ҳисобланади.

Бизнес бошлаш учун аввало билимли бўлиш керак. Қонунчиликни яхши билиши, молиявий саводхонлиги ва мустақиллиги керак. Имзоланадиган шартномалардан тўлиқ хабардор бўлиш муҳимдир. Бу вақтда сиз ўзингизни ҳимоя қилишингиз мумкин. Агар сиз барча талабларга риоя қилсангиз ва ходимларингизга ўз вақтида маош берсангиз, омадингиз келади. Фақат фойда учун яратилган бизнес эса гуллаб-яшнамайди. Ҳеч қандай келишувсиз соатига ҳақ олиш тўғри эмас деб ўйлайман. Бу ишончсизликка олиб келади. Аёллар учун бизнес билан шугулланиш жуда қийин, чунки рақобат жуда кўп. Аксарият ҳолларда улар гўзаллик салонлари, таълим каби хизматларни танлайдилар. Бироқ, аёллар, эркаклар каби, анъанавий бизнесни бошқариши мумкин. “Эркак” ва “аёл” атамалари уларга хос биологик фарққа ҳамда ўғил ва қиз болаларга тегишли атама бўлгани учун “эркакларга оид” ва “аёлларга оид” деган тушунчаларда жинсларга хос ижтимоий хусусиятларни акс эттирган. Ушбу хусусиятлар узоқ давом этган ва мураккаб ижтимоийлашув жараёнида ўрганилади. Агар индивиднинг жинси биологик жиҳатдан белгиланган бўлса, унда гендер маданий ва ижтимоий жиҳатдан белгиланган бўлади [5].

Бизнесни эркак ва аёлга ажратиш гендер нуктаи назаридан нотўғри. Таълим гендер тенгсизлигига асосланганлиги сабабли, бизда гендер таълимининг етишмаслиги муаммоси мавжуд. Масалан, онасидан кейин боғчага борадиган ўғил болани аёл, мактабда ўқитувчи, университетда эса аёл тарбиялайди. Агар у ҳеч қачон армияда бўлмаган бўлса, у ўзини бечора онасининг тимсолида қидиради. Ҳозир йигитлар ёши катта аёлларга уйланишяпти. Бу ўзини асраб-авайлайдиган, ғамхўрлик қилаётган “онаси” образини топишдир. Мен унинг назорати остида бўламан деб ўйлайман. Шу боис гендер сиёсатини имкон қадар ишлаб чиқиш, одамларнинг гендер саводхонлигини очиш жуда муҳим ва долзарбдир. Шундагина биз ҳимояланган ҳуқуқларга эга яхши жамият қуришимиз мумкин. 20-асрдан бошлаб қизлар мактаб ва коллежга тез-тез қатнай бошладилар.

Таълимдаги гендер тафовутлари таълим тизимидаги жинсий камситишнинг бир шакли бўлиб, таълим тажрибаси давомида ва ундан кейин эркакларга ҳам аёлларга ҳам таъсир қилади. Эркаклар ва аёллар ўзларининг таълим мақсадларига эришишда гендер фарқларига дуч келишади. Аёллар ва эркаклар бир хил маълумотга эга бўлишса-да, аёлларнинг юқори бошқарув лавозимларини эгаллашлари қийинроқ, келажакдаги иш ва молиявий ташвишлар кучаймоқда. Илгари эркаклар аёлларга қараганда кўпроқ маълумотли бўлишга мойил эдилар, аммо сўнгги ўн йилликларда кўплаб Ғарб мамлакатларида ва кўплаб ғарбий бўлмаган мамлакатларда таълимдаги гендер тафовутлари тикланди.

#### Адабиётлар

1. Алимжонов Д. Микро ва макро микёсда гендер иктисодиёти. –Тошкент: 2007. 152-б.

2. Гаффарова Ш. “Ёшларни қўллаб-қувватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш йили”да хотин-қизлар ҳуқуқлари ҳимояси масалалари. Юридик фанлар ахборотномаси. Вестник юридических наук – Review of law sciences. 8-б.
3. Гендерная экспертиза учебников общеобразовательных школ Узбекистана. Отчет. Рук. Алимджанова Д.А. Проект «Basic Education Textbook Development». Азиатский банк развития. The British Council, 2001.
4. Қаранг.: Шабурова О.В. Гендер. // Современный философский словарь под ред. В.Е. Кемерова. – Минск: «Панпринт», 1998. – С.183.
5. Гидденс Э. Социология. –Т.: «Шарқ», 2002. 185-б.

#### РЕЗЮМЕ

Ушбу мақолада Ўзбекистонда гендер тенглиги ва аёлларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш, хусусан, аёлларга қарорлар қабул қилишда иштирок этиш, меҳнат бозорида рақобатбардошликни ошириш ва гендер асосидаги зўравонликка биргаликда қарши курашиш бўйича мажбуриятларни амалга оширишни қўллаб-қувватлаш тобора устувор аҳамият касб этиши ҳамда Хотин-қизлар меҳнат органларида рўйхатга олинганлар, иш қидираётганлар орасида ва умумтаълим мактабларини, касб-хунара ўқув юртли ва олий ўқув юртлини тугатганидан сўнг ишга жойлашмаганлар орасида кўпчиликни ташкил этиши ҳақида фикр билдирилади.

#### РЕЗЮМЕ

В этой статье подчеркивается растущее значение поддержки гендерного равенства и расширения прав и возможностей женщин в Узбекистане, в частности его приверженность участию женщин в принятии решений, конкурентоспособности на рынке труда и совместной борьбе с гендерным насилием и что женщины составляют большинство среди тех, кто зарегистрирован в органах по труду, среди тех, кто ищет работу, и среди тех, кто не трудоустроен после окончания средних школ, профессионально-технических училищ и университетов.

#### SUMMARY

This article highlights the growing importance of supporting gender equality and women's empowerment in Uzbekistan, in particular its commitment to women's participation in decision-making, labor market competitiveness, and the joint fight against gender-based violence. and that women constitute the majority among those registered with the labor authorities, among those looking for work, and among those who are not employed after graduating from secondary schools, vocational schools and universities.

### САЙФ УЗ – ЗАФАР НАВБАХАРИЙДЫҢ ЭТИКАЛЫҚ КӨЗҚАРАСЛАРЫ («ДУРР УЛ- МАЖОЛИС» ШЫҒАРМАСЫ МЫСАЛЫНДА)

З.Б.Есназарова – тарих илимлериниң кандидаты

Э.Нәубетуллаева – ассистент оқытушы

А.Утемисов – ассистент оқытушы

Әженияз атындағы Нөкіс мәмлекетлик педагогикалық институты

**Таянч сўзлар:** дур, мажолис, ахлоқ, ор- номус, виждон, Зардушт, Худойи таоло, Куръон.

**Ключевые слова:** жемчужина, беседа, этика, совесть, Заратустра, бог, Коран.

**Key words:** pear, conversation, ethics, conscience, Zarathustra, God, Koran.

Тарихқа нәзер таслайтуғын болсақ, ата-бабаларымыздан бизге жетип келген жоқары рухый қәдириятларымыз үлкен мәдени-ағартыушылық бүгинги күнде тәкирарланбайтуғын бийбаха байлығымыз десек қәтелеспеймиз. Ата-бабаларымыздың бай мийрасы, олардың миллий хәм адамгершиликли идеяларын бизиң шығыс тәрбиясындағы роли өзине тән дәстүрге кирген, миллий ойлауымыздың тийкарына айланған. Демек, жәмийет раўажланыуындағы хәр қандай өзгерислер, жаңалықлар, әсиресе, адамзат раўажланыуына үлкен түртки беретугын процесслер, ашылыулар өз-өзинен пайда бола бермейди. Буның ушын ең дәслеп әсирлерден киятырған дәстүрлер, тийисли шәрт-шәраятлар логикалық мектеп, мәдени-рухый мийрас, орталық болыуы керек.

“Мажилислер дурданасы” шығармасы Сайфу уз-Зафар Навбахарий тәрепинен жазылған болып, Шығыста кең тарқалған. Қол жазба қолдан-қолға өтип адамлар сүйип оқытуғын тарихый-философиялық шығармалардан бири. Өзбекстан Республикасы ИА Шығыстаныушылық институтында қол жазбалар фондында оның түрли дәуирлерде көширилген 15 ке жақын парсы тилинде қол жазбалары сақланбақта. Бул шығарма Қазан қаласында 1887, 1898, 1905, 1909, 1910-жылларда көплеген нускада баспадан шыққан.

Бул белгили шығарма парсы тилинде жазылған хәм 33 баптан ибарат. Шығарманың мазмуны тийкарынан, этика философиясына бағышланған болып, түрли гүрриңлер арқалы инсанлардың хұжданлы, ҳадал болыуға, биреудиң хақысын жемеуға, сақыйлыққа, адамгершиликке, әсиресе, ата-ананы қатты хұрмет етиуге шақырады. Гүрриңлердиң мазмунына итибар беретугын болсақ, Қуран аятлары хәм хадислер менен бекемленип, дәлийлленип барады. Соны да атап өтиүмиз керек, шығармада гүрриңлер өтмиштеги пайғамбарлардың ибратлы турмыслары, Мухаммед пайғамбар, Абу Бакир, Сиддиқ, Омар, Оспан хәм Алий, олардан кейинги өткен белгили тассауып шайыхлары,

сол дәуирдиң белгили ойшылларының үлгили турмысы ҳаққында баян етилген. Усы көз-қарастан алып қарағанымызда этика философиясы тарауында Сайф уз-Зафар Навбахарийдиң инсан хәм оның жәмийетте тутқан орнына итибар берген. Демек, Навбахарийдиң тийкаргы идеяларының бас принципи – инсанлардың әдеплилик философиясының тийкаргы категориялары болған, ар-намыс, қәдир-қымбат адамды тәрбиялауда үлкен әхмийетке ийе болған этиканың хәм мораллық сананың тийкаргы категорияларын алып қарайды. Мазмуны бойынша бир-бирине жақын болған бул түсиниклер адамның қәдир-қымбатын, жәмийеттиң адамға қатнасын ашып көрсетеди, адамның әдеп-икрамлылық баҳалылығын билдириу хызметин атқарады.

Бул ҳаққында Навбахарий былай жазған еди: «Ата-ананы шад етиудиң пазыйлетлери ҳаққындағы баянламасында бир жигит анасының хызметин қойып, Каьба зийратына бармақшы болады, қарақшылар жолда оның қол, аяғын кесип, жолдың үстине таслап кетеди. Бул жағдай Байтул-Шарапатлы муаззиниң (азан айтыушы) түсине киреди, түсинде биреу:

- Тур, пәлен жерге барып, бир майып жигитти тап, оның ахуалы аўыр! – деди. Муаззин жигитти излеп тапты хәм оннан:

- Неге бул жағдайға түстиң? – деп сорады.

- Анамның хызметин етиудиң орнына Каьбаға кетип едим, сол себепли бундай бәлеге тап болдым! – деди ол.

Анасының хызметин етпей, Каьбаға кеткен адамның ахуалы сол болса, анасын наразы қылған адамның халына не айтыу мүмкин, ахуалы не болады!

Жигит:

- Қудай тааланың разылығы ушын мени анамның алдына жеткизиң, анамнан кеширим сорап, қол-аяғым жоқ болса да, кеулин алып разы етейин,- деди.

Ол жигитти алып, анасының алдына алып келеди. Бангох, үй ишинде анасының:

- Илайым, перзентлеримниң ахуалы Арабияда не